OVERZICHT STEUNMAATREGELEN RIJKSOVERHEID ENERGIECRISIS 2022-2023

Bijlage behorend bij Bespreekpunt ‘Noodfonds energiearmoede in Lansingerland’, van PvdA, GroenLinks en CDA, t.b.v. commissie Samenleving van 6 oktober 2022

1. REEDS GENOMEN MAATREGELEN IN 2022

Het Kabinet stelde voor 2022 een noodpakket samen van 6.5 miljard euro om de koopkracht te versterken. Daaruit wordt de tijdelijke verlaging van de brandstofaccijnzen en energiebelasting betaald. Ook is er een toeslagregeling voor minima tot 120% van het bijstandsniveau. Vanwege de hoge energielasten kunnen zij een bedrag van 1300 euro aanvragen om de hogere kosten te compenseren. Van dit noodpakket gaat relatief weinig naar de mensen die de zwaarste lasten dragen. Veel van het budget gaat naar autorijders die een verlaging van de accijnzen op zich niet nodig hebben. Bovendien staat BTW-verlaging op fossiele brandstof haaks op de noodzaak om minder te gaan autorijden om de CO2-uitstoot te beperken. Het kabinet worstelt met de vraag hoe je meer maatwerk kan leveren richting mensen die écht in nood zitten. Het CPB becijfert voor dit jaar nog altijd een achteruitgang van de koopkracht van 6,8 procent.

2. RIJKSBEGROTING 2023

Het kabinet trekt voor volgend jaar 17 miljard euro uit om de koopkracht te verbeteren. Het minimumloon stijgt met 10% en daarmee ook de uitkeringen en de AOW. De eerste schijf van de inkomstenbelasting (voor werkenden 70.000 euro) wordt verlaagd. De zorgtoeslag (tijdelijk) en de huurtoeslag (permanent) gaan omhoog. Ook wordt de tijdelijke verlaging van de brandstofaccijnzen verlengd. De verlaging van de energiebelasting vervalt in verband met de komst van de energieplafond-regeling.

Ook in 2023 komt er net als in 2022 een energietoeslag van 1300 euro voor kwetsbare huishoudens. Ook de studiebeurs voor studenten op kamers gaat omhoog. De effecten van deze financiële impuls op de koopkrachtcijfers zijn zeer onzeker. Het CPB berekende dat zonder dit pakket het aantal Nederlanders dat in armoede moet leven zou stijgen naar 7.5% in 2023. Met het maatregelenpakket wordt dit geschat op 4.9%. Somber is wel dat het CPB berekent dat 6.7% van de kinderen in armoede zal opgroeien. Zonder het maatregelenpakket zou dit nog hoger zijn. De maatregelen die het kabinet dinsdag 20 september 2022 (Prinsjesdag) presenteerde, hebben zeer waarschijnlijk een positief effect op de koopkracht voor 2023. Maar ze zullen de koopkrachtdaling over 2022 niet volledig compenseren.

Voor 2023 worstelt het kabinet opnieuw met de vraag hoe het meer maatwerk kan leveren voor mensen die het extra geld het meest nodig hebben. Ook na 2023 blijft de onzekerheid voor de toekomst met betrekking tot de koopkracht. Het CPB gaat vooralsnog uit van een verbetering maar er zijn tal van variabelen (Oekraïne, Covid, inflatie, blijvend hoge energieprijzen) die een prognose moeilijk maken. We zullen eerst door 2022 en 2023 heen moeten zien te komen. Zorgen zijn er over economische sectoren die voor hun productie veel energie gebruiken. Daar valt ook de glastuinbouw onder. Te verwachten is ook dat delen van het MKB het moeilijk gaan krijgen. Hoge energiekosten zijn lang niet altijd volledig door te rekenen in de verkoopprijs. Rozen van 10 euro per stuk zijn onverkoopbaar.

Volgens het CPB daalt de staatsschuld in 2023 naar 48.6% van het bbp. Die is in 2022 nog 49.6%. Het begrotingstekort zal in 2022 1.1% van het bbp zijn. Voor 2023 is 2.5% voorzien. Kortom, onze rijksbegroting kan wel wat hebben. Het bbp stijgt in 2023 naar 994 miljard euro. In 2022 was het 933 miljard euro.

3. KABINET WERKT AAN PRIJSPLAFOND ENERGIE IN NOVEMBER 2022

Om de stijgende energierekeningen te bestrijden mikt het kabinet op een prijsplafond voor energie dat mogelijk op 1 november 2022 moet ingaan. Het kabinet denkt aan een compensatieregeling waarbij huishoudens met een energieverbruik onder een bepaalde limiet een lager tarief betalen. Bijkomend voordeel is dat mensen dan worden gestimuleerd om zuinig te zijn met energie, is het idee. Het kabinet streeft naar een compensatieregeling, waarbij huishoudens een flinke korting krijgen voor een gemiddeld stroom- en gasverbruik, van 1200 kuub gas en 2400 kilowattuur stroom per jaar. Tot die grens bereikt is, betalen mensen dan het tarief dat begin dit jaar voor de invasie van Oekraïne gold. Alles daarboven moet wel afgerekend worden tegen het hogere markttarief. GroenLinks en PvdA willen een hoger prijsplafond: 1500 kuub gas en 3300 kWh. Het kabinet gaat uit van een gasprijs per kuub van 1.50 euro en van een elektriciteitsprijs van 70 cents KWh. PvdA en GroenLinks opteren voor respectievelijk 1.57 euro en 36 cents. Een gezin met 4 personen gebruikt gemiddeld 1500 kuub gas en 4500 KWh elektriciteit.

Er komt bovendien een speciale regeling voor MKBers met extreem hoge energielasten. Dit analoog aan de Tegemoetkoming Vaste Lastenregeling die van toepassing was tijdens de coronacrisis.

Ook komt er een noodfonds om te voorkomen dat Nederlanders deze winter worden afgesloten van energie. Minister Rob Jetten heeft bezworen dat dit niet gebeurt.

Minister Kaag van Financiën heeft over het noodplan benadrukt dat een en ander "niet goedkoop" is. Er wordt uitgegaan van een bedrag van zo'n 10 miljard euro extra waardoor het totale steunpakket voor 2023 uitkomt op liefst 27 miljard euro.

Dit plan van het Kabinet sluit aan bij het medio september door PvdA en GroenLinks gepresenteerde plan voor een landelijk energieplafond. Energieleveranciers mogen hun particuliere klanten dan niet meer in rekening brengen dan een door de overheid vastgestelde maximumprijs voor energie. Hoe dit voor individuele huishoudens gaat uitpakken, is te zien via de energiecalculator waarmee je precies kunt uitrekenen wat de door de beide Tweede Kamerfracties voorgestelde plannen om energiearmoede te voorkomen voor individuele huishoudens precies gaan uitpakken.

Gemeenten kunnen bijspringen wanneer op basis van individuele koopkrachtplaatjes blijkt dat de kabinetsmaatregelen geen soelaas bieden in een individuele situatie waardoor inwoners toch onder de armoedegrens terecht komen, al dan niet met hoge schulden. Een sterk geïndividualiseerd, gemeentelijk noodfonds kan dan soelaas bieden.

Lansingerland, 21 september 2022